

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE I NAUKU

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA

Nastavni program

Likovno obrazovanje za VII razred

Skoplje, 2023. godina

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	<i>Likovno obrazovanje</i>
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezni
Razred	VII (sedmi)
Teme/oblasti nastavnog programa	<ul style="list-style-type: none">• <i>Likovni jezik</i>• <i>Dvodimenzionalna umjetnost</i>• <i>Trodimenzionalna umjetnost</i>
Broj časova	1 čas nedjeljno/36 časova godišnje
Oprema i sredstva	<ul style="list-style-type: none">• Kompjuter, projektor, digitalna kamera, mobilni telefon (aplikacije), pametna tabla, štampač, itd.• Internet i obrazovni softver.• Papir, olovka (B i HB), ugalj, drvene bojice, tus i olovka, suhi pastel, markeri, četke, tempera boje, akrilne boje, vodene boje, gvaš, markeri, lijepak, makaze, gips, matriks, karton, perje, valjak, rakel.• Sapun, vosak, aluminijska folija, plastika, ambalaža, žica, platno, vuna, konopac, lijepak za drvo, lopatice, heftalica.• Reprodukije umjetničkih djela, učeničkih radova, fotografija, časopisa, knjiga, dizajnerskih proizvoda itd.
Normativ nastavnog kadra	Nastavu likovnog obrazovanja u sedmom razredu može da izvodi lice koje je završilo: <ul style="list-style-type: none">• studije likovne umjetnosti, nastavni smjer, VII/1 ili VI A (prema MRK) i 240 EKTS;• studije likovne umjetnosti, drugi nenastavni smjer VII /1 ili VI A (prema MRK) i 240 EKTS i stečenu pedagoško-psihološku i metodičku spremu na akreditovanoj visokoškolskoj ustanovi.

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

Ishodi učenja navedeni u nastavnom programu dovode ka sticanju sljedećih kompetencija koje su obuhvaćene u oblasti **Umjetničko izražavanje i kultura** Nacionalnih standarda:

Učenik/učenica zna i/ili umije:

VIII-A.3	da izražava sopstvene ideje, iskustva i emocije, koristeći umjetničke ili druge oblike kreativnog izražavanja (individualnog ili kolektivnog);
VIII-A.6	da identifikuje razlike i sličnosti između sopstvene kulture i drugih kultura u svom neposrednom i širem okruženju i analizira njihovu povezanost i međuzavisnost;
VIII-A.9	da prepozna i objasni kako je kultura kojoj pripada (uključujući tradiciju i religiju) uticala na formiranje njegovog/njenog identiteta i pogleda na svijet;
VIII-A.11	da prepozna prisustvo etnocentrizma i identifikuje elemente u kulturi koji doprinose njegovom ispoljavanju;
VIII-A.12	da tumači (interpretira) svijet ne samo iz ugla pripadnika sopstvene kulture već i iz perspektive drugih kultura.
	<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>
VIII-B.1	umjetnost i drugi oblici kulturnog izražavanja doprinose razumijevanju i mijenjanju svijeta;
VIII-B.3	poštovanje i unapređenje sopstvene kulture doprinosi jačanju kulturnog identiteta i dostojanstva.

Nastavni program uključuje i relevantne kompetencije iz sljedećih područja Nacionalnih standarda:

Jezička pismenost

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
I-A.1	da izražava i prenosi svoje misli, osjećanja, informacije i stavove u različitim situacijama komunikacije na svom maternjem jeziku kroz različite medije i u različite svrhe;
I-A.2	da poznaje i koristi različite oblike pismenog izražavanja: književne (pjesma, pripovjetka, izlaganje/govor, književni esej, dnevnik i sl.) i neknjiževne (tematski esej, obavještenje, zahtjev, saopštenje, reklama i dr.);
I-A.3	da vodi kritički i konstruktivan dijalog, argumentovano iznoseći svoje stavove;
I-A.9	da razumije sadržaj pisanog teksta: da umije da izdvoji, analizira, procijeni/ocijeni i sumira informacije iz teksta i izrazi ih (pismeno i usmeno) svojim riječima;
I-A.11	da identifikuje i analizira poruke i stilsko-estetičke elemente književnih djela.
	<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>
I-B.4	sadržaj i način izražavanja mišljenja mogu doprineti održavanju i poboljšanju komunikacije, ali i izazvati nesporazume i sukobe.

Matematika i prirodne nauke

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
III-A.51	da objasni interakciju čovjeka i životne sredine i identifikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na životnu sredinu;
III-A.52	da razumije smisao i potrebu održivog razvoja i kritički analizira situacije u kojima postoje sukobi interesa između potrebe ekonomsko-tehnološkog razvoja i zaštite životne sredine;
III-A.53	da analizira odnose između ekoloških, društvenih i ekonomskih sistema od lokalnog do globalnog nivoa.
	<i>Učenik /učenica razumije i prihvata da:</i>
III-B.8	svaki pojedinac je odgovoran za očuvanje prirodne sredine u neposrednom okruženju i šire i da razvija ekološku svijest i djeluje u pravcu zaštite i održivosti životne sredine.
III-B.9	treba da razumije prednosti, ograničenja i rizike naučnih teorija i njihovu primjenu i da pokaže razvijen stav prema donošenju ispravnih odluka i izgradnji vrijednosti, uključujući i moralni aspekt u rješavanju problema.

Digitalna pismenost

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
IV-A.1	da istražuje i uporedi mogućnosti poznatih i novih digitalnih uređaja i samostalno procjenjuje, bira i koristi one koji su najpogodniji za konkretnu potrebu i situaciju;
IV-A.4	u saradnji sa drugima analizirati problem, razviti ideju i plan za njegovo istraživanje i rješenje i planirati kada i za šta koristiti IKT;
IV-A.6	da bira i koristi različite alate za obradu podataka, analizira podatke i prezentuje ih na različite načine, poštujući pravila korišćenja;
IV-A.8	na siguran i odgovoran način da koristi digitalni sadržaj, obrazovne i društvene mreže i digitalne oblake.
	<i>Učenik /učenica razumije i prihvata da:</i>
IV-B.1	digitalnu pismenost koja je neophodna za svakodnevni život – olakšava učenje, život i rad, doprinosi širenju komunikacije, kreativnosti i inovativnosti, nudi razne mogućnosti zabave.
IV-B.5	informacije dostupne u digitalnom prostoru treba koristiti etički, prema definisanim pravilima, i za dobrobit ljudi.

Lični i društveni razvoj

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
V-A.4	da procijeni sopstvene sposobnosti i postignuća (uključujući prednosti i mane) i da na osnovu toga odredi prioritete koji će mu omogućiti razvoj i napredovanje;
V-A.6	da postavi ciljeve za učenje i lični razvoj i da radi na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu njihovog ostvarenja;
V-A.8	da svoje vrijeme organizuje na način koji će mu omogućiti da efikasno i efektivno ostvari postavljene ciljeve i zadovolji sopstvene potrebe;
V-A.10	da primjenjuje etičke principe kada vrednuje ispravno i pogrešno u svojim i tuđim postupcima i da ispolji vrlinske karakterne osobine (kao što su: poštenje, pravičnost, poštovanje, strpljenje, briga, pristojnost, zahvalnost, odlučnost, hrabrost i samodisciplina);
V-A.14	da aktivno sluša i reaguje na odgovarajući način, pokazujući empatiju i razumijevanje za druge i izražavajući sopstvene brige i potrebe na konstruktivan način;
V-A.17	da traži povratnu informaciju i podršku za sebe, ali i da pruži konstruktivnu povratnu informaciju i podršku u korist drugih;
V-A.18	da istražuje, postavlja relevantna pitanja radi otkrivanja problema, analizira i procjenjuje informacije i sugestije i provjerava pretpostavke.
	<i>Učenik /učenica razumije i prihvata da:</i>
V-B.4	da svaki njegov/en postupak ima posljedice po njega/nju i/ili njegovu/njenu okolinu;
V-B.8	interakcija sa drugima je dvosmjerna - kao što on ima pravo tražiti od drugih da mu/joj omoguće da budu zadovoljni svojim vlastitim interesima i potrebama, tako da je on/ona odgovoran dati prostor drugima da zadovolje svoje interese i potrebe;
V-B.9	traženje povratnih informacija i prihvatanje konstruktivne kritike vode ka ličnom napretku na individualnom i društvenom nivou (planu).

Društvo i demokratska kultura

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
VI-A.2	analizirati sopstveno ponašanje u cilju poboljšanja, postavljajući realne i ostvarljive ciljeve za aktivno djelovanje u zajednici;
VI-A.4	da izvrši kritičku refleksiju o različitim ličnim i društvenim vrijednostima i ponašanjima u različitim kontekstima (posebno u etički osjetljivim situacijama), da poštuje društveno prihvaćene norme i vrijednosti, ali i da ih izazove kada smatra da je potrebno;

VI-A.8	da sagleda šta povezuje, a šta razdvaja ljude u zajednici, da pronađe načine da doprinese napretku zajednice, vodeći računa o potrebama i interesima svih;
VI-A.13	da analizira pojam ljudskih prava i prava djeteta, da identifikuje slučajeve kršenja prava i da preduzima radnje za njihovo neselektivno poštovanje;
VI-A.17	da analizira uticaj pisanih, elektronskih i društvenih medija na javno mnjenje i da izabere pouzdane izvore informacija na kojima će zasnivati svoje stavove;
VI-A.19	da objasni značaj demokratskih procesa u društvu i primjeni principe demokratske participacije unutar škole;
VI-A.27	da ispriča i objasni historiju (društvenu, kulturnu i političku) svog naroda i historije drugih naroda koji žive u našoj zemlji i regionu, sa njihovim posebnostima i u kontekstu zajedničke historijske prošlosti.
	<i>Učenik /učenica razumije i prihvata da:</i>
VI-B.1	ostvarivanje sopstvenog identiteta doprinosi jačanju samopouzdanja i ličnom razvoju;
VI-B.6	lični angažman i saradnja sa drugima su od suštinskog značaja za ostvarivanje zajedničkog javnog interesa;
VI-B.9	da svaki građanin treba da preuzme odgovornost za promjene u prirodi izazvane ljudskim aktivnostima;
VI-B.10	poznavanje historije i geografije omogućava bolje razumijevanje svijeta u kome živimo.

Tehnologija, tehnologija i preduzetništvo

	<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>
VII-A.6	da izradi plan za izradu proizvoda sa korisnom vrijednošću, da napravi proizvod, koristeći odgovarajuće materijale, alate i postupke, i da provjeri njegovu funkcionalnost;
VII-A.7	da odredi cijenu proizvoda, uključujući zaradu, troškove i dažbine.
	<i>Učenik /učenica razumije i prihvata da:</i>
VI-B.2	uspješne ideje koje vode ka ličnim, društvenim i finansijskim koristima rezultat su kreativnosti, inicijative, posvjećenosti i istrajnosti;

VI-B.4	radna etika, kulturna osjetljivost i odnos prema drugima važni su za stvaranje i održavanje pozitivne radne klime;
VII-B.5	resursi nisu neograničeni i treba ih koristiti odgovorno.

REZULTATI UČENJA

Tema: LIKOVNI JEZIK	
Ukupno časova: 4	
Rezultati učenja:	
Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. da razlikuje dvodimenzionalnu i trodimenzionalnu umjetnost i opisuje likovna područja koristeći likovni jezik; 2. da opiše likovne elemente i likovne principe za svaku likovnu oblast; 3. da pri opisivanju likovnih djela koristi likovni jezik. 	
Sadržaji (i pojmovi):	Standardi za ocjenjivanje:
<ul style="list-style-type: none"> • Likovna područja (likovni jezik, dvodimenzionalna umjetnost, slikanje (crtanje), slikarstvo, grafika, dizajn i vizuelne komunikacije u 2D, trodimenzionalna umjetnost, skulptura, dizajn i vizuelne komunikacije u 3D) 	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje dvodimenzionalnu umjetnost (crtanje, slikanje, grafika i dizajn i vizuelne komunikacije u 2D) od trodimenzionalne umjetnosti (skulptura i dizajn i vizuelne komunikacije u 3D). • Koristi likovni jezik kada opisuje likovne oblasti (likovna područja) (crtež, slikarstvo, grafika, skulptura, dizajn i vizuelne komunikacije)).
<ul style="list-style-type: none"> • Likovni elementi i likovni principi (linija i linijski vrijednosti, smjer, ton i tonska skala, valer, harmonija, kontrast, prostor, ritam, stilizacija, ornament) 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje likovne elemente i likovne principe: vrijednosti linija i linija, pravac, ton i tonsku skalu, valer, harmoniju, kontrast, prostor i ritam, stilizaciju, ornament za svaku umjetničku oblast.
<ul style="list-style-type: none"> • Estetska procjena (motiv, ideja, tehnika) 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje likovno djelo (motiv, ideja i tehnika) koristeći likovni jezik.
Primjeri za aktivnosti	
<ul style="list-style-type: none"> • Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, prave postere koji ilustruju podjelu likovnih područja (oblasti) u okviru dvodimenzionalne i trodimenzionalne umjetnosti. Zatim poklanjaju plakate svojim drugovima iz razreda. • Učenici kreiraju vizuelni materijal o likovnim elementima i likovnim principima (vrste linija i linija, pravac, ton i tonska skala-valer, harmonija, kontrast, prostor i ritam) za svaku likovnu oblast (za svako likovno područje). • Učenici, podijeljeni u grupe, gledaju djela iz muzeja širom svijeta, pri čemu svaka grupa bira jedan muzej iz kojeg će izabrati radove. Zatim analizira radove kroz motiv, ideju, tehniku i likovne elemente i opisuje ih likovnim jezikom. Na kraju svaka grupa napravi prezentaciju (na papiru ili digitalno) na temu: Muzeji širom svijeta i prezentuje je svojim drugovima iz razreda. 	

Tema: **DVODIMENZIONALNA UMJETNOST**

Ukupno časova: 24

Rezultati učenja:

Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:

1. da razlikuje i primjeni različite linearne vrijednosti, pravci i gustine linija, da kombinuju različite linije, tonove, teksture/šrafure primjenjujući različite tehnike crtanja;
2. da razlikuje ahromatske od hromatskih tonskih skala, tople od hladnih boja, harmonija iz kontrasta, figurativno od nefigurativne kompozicije i primjena i usavršavanje različitih slikarskih tehnika pri slikanju iz sjećanja i iz sopstvene mašte;
3. da razlikuje ahromatske tonove i svjetlo-tamni kontrast u grafičkim radovima i primjeni različite grafičke tehnike i postupke;
4. da razlikuje proizvode od grafičkog dizajna i kreira idejna rješenja i proizvode iz grafičkog dizajna po zadatim motivima i prema sopstvenoj zamisli.

Učenik/učenica će:

1. razvijati maštu i kreativnost prilikom izrade likovnih stvaralaštva;
2. razviti sposobnost za estetsku procjenu likovnih radova i učeničkih stvaralaštva.

Sadržaji (i pojmovi):

- **Crtanje i tehnike crtanja**
(linija, linijske vrijednosti, tekstura, ton, tehnika crtanja, površina, intenzitet, šrafura, kontura, oblik, pastel)

Standardi za ocjenjivanje:

- Razlikuje linearne vrijednosti i linearne gustine u prirodnom prostoru.
- Kreira kompoziciju kombinovanjem linija, gustine linija, tekstura, tonske vrijednosti i veličine.
- Primjenjuje linije u različitim pravcima, gustinama i intenzitetom (šrafiranje) dok dobija različite tonske vrijednosti.
- Primjenjuje linijske vrijednosti i različite postupke kroz tehniku pastel.
- Interpretira smisao sopstvenog djela – crteža.
- Koristi grafičke kompjuterske programe za crtanje crteža na osnovu fotografije.

- **Slikanje i slikarske tehnike**
(ton, tonske skale, valer, hromatske i ahromatske boje, tople i hladne boje, harmonija i kontrast boja, komplementarni kontrast, portret, autoportret, figurativni izraz, nefigurativni izraz, apstraktne forme)

- Prepoznaje ton/valer u likovnom/učeničkom radu.
- Razlikuje ahromatsku od hromatske tonske skale i koristi tonsku skalu boja u slici.
- Razlikujte tople i hladne boje.
- Primjenjuje tople/hladne boje.
- Razlikuje harmoniju od kontrasta boja.
- Primjenjuje harmoniju kombinovanjem boja.
- Koristi grafičke kompjuterske programe za kreiranje slike sa komplementarnim kontrastom.
- Koristi figurativni i nefigurativni izraz.
- Koristi apstraktne forme kada slika prema sopstvenoj mašti.
- Interpretira značenje/simbolizam sopstvenog apstraktnog slikarstva.

<ul style="list-style-type: none"> • Grafika i grafičke tehnike (kontrast, ahromatski tonovi, ploha, gipsorez, kolagrafija, tekstura, visoka štampa, duboki) 	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje ahromatske tonove i svjetlo-tamni kontrast. • Kreira grafičko djelo sa svjetlo-tamnim kontrastom (linearno i plošno). • Primjenjuje tehniku visoke štampe (sa matricom u gipsorezom) za izradu grafičkog otiska. • Primjenjuje grafičku tehniku kolagrafije za kreiranje grafičkog otiska (visoka/duboka štampa ili kombinacija).
<ul style="list-style-type: none"> • Dizajn i vizuelne komunikacije u 2D (grafički dizajn, dizajn knjige, korice, ilustracija, letak, baner, tekst, ornament, stajling, ritam) 	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje proizvode iz oblasti grafičkog dizajna: dizajn knjiga, flajera i banera. • Primjenjuje ornament u sopstvenom radu. • Kreira idejno rješenje za korice i ilustraciju. • Interpretira smisao i poruku sopstvenog djela. • Koristi grafičke kompjuterske programe za kreiranje idejnog rješenja za flajer ili baner.
<p>Primjeri za aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenici uočavaju i prepoznaju linijske vrijednosti i gustinu linija geoloških slojeva i drugih prirodnih pojava (posmatranjem u prirodi ili putem fotografije i drugih vizuelnih sredstava) i crtati kombinovanjem tehnika olovke, uglja i flomastera. • Učenici crtaju motiv mrtve prirode ahromatski i izražavaju gradaciju tonova i kontrast svjetlo-tamno sa ugljem. • Učenici crtaju motive iz urbane sredine i prikazuju područja različite tonske vrijednosti i koriste linije različitog intenziteta i preplitanja (šrafiranja) različitim tehnikama crtanja (olovka, tuš, flomaster). • Učenici crtaju na slobodnu temu primjenjujući različite vrste linija i tonova u jednoj boji u tehnici pastel. Istovremeno istražuju postupke za dobijanje linijske vrijednosti brisanjem krpom, pamukom, gumom itd. Zatim tumače značenje svog stvaranja. • Učenici pojedinačno biraju jednu fotografiju. Uz pomoć grafičkih kompjuterskih programa crtaju konture oblika u kompoziciji, a zatim popunjavaju površine različitim šrafurama (po uzoru na Roja Lihtenštajna). • Učenici prepoznaju i upoređuju tonove/valere u djelima poznatih umjetnika (Pol Kle, Viktor Vazareli) ili u učenickim radovima. • Učenici pregledaju tonske skale i razlikuju ahromatske od hromatskih tonskih skala boja. Zatim, koristeći različite tonske skale, slikaju pejzaž po sjećanju, na osnovu motiva: Zora, Večer, Zalazak itd., tempera bojama, vodenim bojama ili gvaš tehnikom. • Učenici razlikuju tople i hladne boje u krugu boja. Zatim identifikuju tople i hladne boje u okruženju (u učionici, u školskom dvorištu i sl.). • Učenici podijeljeni u parove biraju kompoziciju poznatog umjetnika. Zatim jedan učenik farba kompoziciju toplim bojama, a drugi istu kompoziciju boji hladnim bojama (temperama ili akrilnim bojama). Zatim parovi prezentuju kompozicije razredu i svi zajedno dijele utiske koje tople/hladne boje ostavljaju na njih. • Učenici posmatraju primjere dela poznatih umjetnika (na pr. Klod Mone, Van Gog, Džordžija O'Kif itd.) i u njima identifikuju harmoniju boja. • Učenici slikaju cvjetne elemente harmonijom boja, akvarelima ili temperom. • Učenici posmatraju primjere djela poznatih umjetnika (npr. Van Gog, Gogen, Matis, Klod Mone, Ličenoski) i uočavaju i razlikuju kontrast boja od harmonije boja. 	

- Učenici slikaju kompoziciju koristeći komplementarni kontrast boja (crveno-zelena, plavo-narandžasta ili ljubičasto-žuta) sa motivom portreta/autoportreta, po uzoru na Endija Vorhola, koristeći kompjuterske grafičke programe.
- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, tehnikom kolaža stvaraju figurativnu kompoziciju motiva iz flore i faune (komadići kartona, različite vrste papira, tekstil i sl.).
- Učenici slikaju nefigurativnu kompoziciju apstraktnim oblicima, prema sopstvenoj mašti, u tehnici po izboru učenika (po uzoru na Vasilija Kandinskog, Džeksona Poloka, Petra Mazeva itd.). Zatim učenici prikazuju svoje kreacije i predstavljaju ih svojim drugovima iz razreda, tumačeći njihovo značenje/simbolizam.
- Učenici gledaju primjere grafičkih radova i prave crtež-skicu za grafiku (tehnika gipsanih ploča) sa ahromatskim tonovima i/ili kontrastom svjetlo-tamno na zadatu temu Pejzaž ili mrtva priroda.
- Učenici izrađuju grafike u jednoj ili dvotonskoj tehnici gipsa. Za svaki ton učenik treba da napravi posebnu grafičku podlogu/matricu. Boja u željenom tonu se nanosi na pripremljene matrice pomoću valjka. Štampanje se vrši po redoslijedu (prvo svjetliji, pa tamniji ton) prema prethodno napravljenom crtežu.
- Učenici izrađuju matricu štampe tehnikom kolagrafija. Materijali različite teksture (konac, vuna, drvofiks, tkanine, listovi, papiri različite teksture, perje, brusni papir, pijesak itd.) lijepe se na plastičnu ili kartonsku podlogu kako bi se dobila kompozicija sačinjena od različitih naglašenih linija i tekstura. Na dobijenu površinu/matricu se nanosi boja pomoću valjka koji se potom štampa na papiru (visoka štampa), naglašavajući oblike teksturom i kontrastom.
- Učenici mogu da odštampaju matricu kolaža primjenom kontrastnih boja (jedna boja se nanosi rakelom – za duboku štampu, a druga boja valjkom – za visoku štampu), a zatim realizuju grafički otisak u visokom i dubokom štampanju istovremeno, ali na mokrom papiru.
- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, posmatraju različite proizvode grafičkog dizajna i klasifikuju ih na: dizajn knjige (korica, ilustracija), flajer i baner. Zatim od njih prave obrazovne dijagrame/posteri koje postavljaju u učionici i prezentuju ih.
- Učenici posmatraju primjere ornamenata iz prošlosti (u narodnoj umjetnosti: tkani i vezeni, na grnčariji i sl.), bilježe ritam stilizovanih oblika i kreativno ih primjenjuju u radu na motivu: Narodna nošnja iz mog kraja.
- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, izrađuju korice i ilustracije za knjigu po sopstvenom izboru (poezija, proza) koristeći tehnike crtanja i slikanja i njihove kombinacije, kombinujući linije, oblike, boje i ornamente. Zatim svaka grupa/par predstavlja svoju ideju drugarima iz razreda, povezujući je sa fragmentom odabranog književnog djela.
- Učenici kreiraju idejno rješenje kombinacijom slike i teksta za flajer/baner na motivu: Škola po sopstvenoj mjeri. Štampaju idejno rješenje i prezentuju ga svojim drugovima iz razreda, tumačeći vizuelnu i tekstualnu poruku koju saopštavaju kroz ove proizvode.

Tema: **TRODIMENZIONALNA UMJETNOST**

Ukupno časova: 8

Rezultati učenja:

Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:

1. da razlikuje trodimenzionalne oblike plastičnog oblikovanja u prostoru i primjeni različite vajarne tehnike i postupke;

2. da prepozna potrebu za dizajnom nakita i ambalaže, primjeni stilizovane forme, izradi idejno rješenje za dizajn nakita i koristi grafičke kompjuterske programe za dizajn ambalaže.

Učenik/učenica će:

1. razvijati maštu i kreativnost pri stvaranju umjetničkih djela;
2. razvijati manuelne vještine;
3. razvijati sposobnost za estetsku procjenu umjetničkih djela i učeničkih stvaralaštva.

Sadržaj (i pojmovi):	Standardi za ocjenjivanje:
<ul style="list-style-type: none"> • Plastično oblikovanje (skulptura, galerijska skulptura, minijatura, monumentalna skulptura, sapun, vosak, prostor, kontrast, harmonija) 	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje galerijsku skulpturu, minijaturnu i monumentalnu skulpturu. • Primjenjuje tehniku rezbarenja u izradi minijature sapuna/voska. • Identifikuje kontrast i harmoniju veličina i oblika u trodimenzionalnom djelu. • Primjenjuje oblikovanje sa kartonom prilikom izrade skulpture. • Komponuje složenu skulpturu u prostoru od više materijala. • Tumači značenje/symbolizam napravljene skulpture.
<ul style="list-style-type: none"> • Dizajn i vizuelne komunikacije u 3D (dizajn nakita, serijski produkt, unikat, ritam, stilizacija, filigran, ambalaža, Quiling (Kviling)) 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje proizvod iz oblasti dizajna nakita. • Primjenjuje stilizovane forme prilikom dizajniranja nakita. • Kreira idejno rješenje za filigrane u tehnici Quiling (Kviling). • Koristi grafičke kompjuterske programe za kreiranje idejnih rješenja za dizajn ambalaže.
<p>Primjeri za aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet, posmatraju primjere različitih skulptura i razlikuju galerijsku skulpturu, minijaturnu i monumentalnu skulpturu. • Učenici izrađuju minijature sa motivom ljudske figure rezbarenjem u sapun/vosak. • Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, posmatraju trodimenzionalna umjetnička djela i predmete iz okruženja, identifikuju kontrast i harmoniju veličina i oblika i prezentuju nalaze drugima. • Učenici izrađuju skulpture sa oblicima životinja od kartona po uzoru na skulpture Aleksandra Kaldera (sa životinjskim oblicima), a zatim ih farbaju tempera bojama. • Učenici, podijeljeni u velike grupe, prave skulpturu od žica i kombinovanjem drugih materijala (aluminijumske folije, kartona, tkanine i sl.) sa motivom po sopstvenom izboru. Učenici izlazu svoje kreacije i predstavljaju ih svojim drugovima iz razreda, tumačeći njihovo značenje/symbolizam. • Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, putem interneta istražuju temu nakita nekada i sada (historija, unikatnost i serijska proizvodnja) i posmatraju različite primjere nakita. Zatim, primjeri štampaju i kreiraju obrazovne dijagrame/postere koje postavljaju u učionici i prezentuju. • Učenici razgovaraju o potrebi izrade nakita u tehnici filigrana. Zatim kreiraju idejno rješenje za nakit (naušnice, privezak, prsten, narukvica, broš, itd.) koristeći olovku, tuš itd. • Učenici realizuju rad u tehnici Quiling (Kviling) sa motivom: Moj unikatni filigranski nakit. 	

- Učenici izrađuju skicu (idejno rješenje) za dizajn ambalaže: Kutija za nakit, po sopstvenoj zamisli uz pomoć grafičkih kompjuterskih programa. Predstavljaju idejno rješenje svojim drugovima iz razreda opisujući i objašnjavajući ideju i upotrebu zamišljenog predmeta/ambalaža nakita.

INKLUZIVNOST, RODNA RAVNOPRAVNOST/SENZITIVNOST, INTERKULTURNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik primjenjuje inkluzivnost u nastavi putem uključivanja svih učenika u sve aktivnosti za vrijeme časa. Pritom, omogućava da svako dijete bude kognitivno i emocionalno angažavano putem korišćenja odgovarajućih metodičkih pristupa (individualizacija, diferencijacija, timski rad, podrška saučenika itd). Prilikom rada sa učenicima sa smetnjama u razvoju primjenjuje individualni obrazovni plan (sa prilagođenim ishodima učenja i standardima za ocjenjivanje) i uvijek kada je to moguće koristi dodatnu podršku drugih osoba (lične i obrazovne asistente, obrazovne medijatore, tutore-volontere i profesionalce iz škola sa resursnim centrom). Redovno prati sve učenike, naročito one iz ranjivih grupa, da bi mogao na vrijeme da identifikuje teškoće u učenju, da ih podstiče i podržava u postizanju rezultata učenja.

Prilikom realizovanja aktivnosti nastavnik podjednako tretira i dječake i djevojčice, pri čemu vodi računa da im ne dodjeljuje rodno stereotipne uloge. Prilikom formiranja radnih grupa nastoji da obezbjedi balans u odnosu na pol. Prilikom izbora dodatnih materijala u nastavi koristi ilustracije i primjere koji su rodovo i etnički/kulturno senzitivni i podstiču rodnu ravnopravnost, odnosno promovišu interkulturalizam.

Uvijek kada je to moguće, nastavnik koristi intergraciju tema/sadržaja/pojmova prilikom planiranja i realizacije nastave. Integracija omogućava učenicima da uključuju perspektive i ostalih nastavnih predmeta u ono što izučavaju ovim nastavnim predmetom i da povezuju znanja iz različitih oblasti u jednu cjelinu.

OCJENJIVANJE POSTIGNUĆA UČENIKA

Da bi se omogućilo učenicima da postignu očekivane standarde za ocjenjivanje, nastavnik u kontinuitetu prati aktivnosti učenika za vrijeme poučavanja i učenja i prikuplja informacije o napretku svakog učenika ponasob. Za učešće u aktivnostima, učenici dobijaju povratnu informaciju kojom se ukazuje na nivo uspješnosti u realizaciji aktivnosti/zadataka i daju se smjernice za poboljšanje (formativno ocjenjivanje). U tom cilju, nastavnik prati i ocjenjuje:

- usmene odgovore na pitanja postavljena od strane nastavnika ili saučenika;
- istraživačke aktivnosti tokom kojih učenici vrše posmatranje, predstavljanje rezultata i njihovu prezentaciju;
- praktično izvođenje i aktivnost časova pri izradi sopstvenih i zajedničkih radova;
- radovi (crteži, slike, grafike, skulpture, dizajni, ilustracije, prezentacije, modeli itd.);
- estetsku procjenu umjetničkih djela i učeničkih stvaralaštva;
- odgovore za vrijeme kvizova (kratkih testova) koji su dio učenja.

Nakon završenog učenja svake teme, učenik dobija sumativnu ocjenu u vidu opisa postignutih standarda ocjenjivanja. Sumativno ocjenjivanje se sprovodi kao kombinacija rezultata ostvarenog u praktičnim stvaralačkim aktivnostima i teorijskom dijelu – kroz usmene odgovore i provjeru znanja likovnog jezika u kombinaciji sa ocjenom o napretku, koja je konstatovana putem različitih tehnika formativnog ocjenjivanja.

Početak implementacije nastavnog plana i programa	školska 2024/2025
Institucija/nosilac programa	Biro za razvoj obrazovanja
Saglasno članu 30, stav 3 Zakona o osnovnom obrazovanju („Službeni list Republike Sjeverne Makedonije” br. 161/19 i 229/20) ministar obrazovanja i nauke je donio nastavni program iz predmeta <i>Likovno obrazovanje</i> za VII razred.	br. _____ _____ godina <p style="text-align: right;">Ministar za obrazovanje i nauku, Doc. Dr. Jeton Shaqiri</p> <hr/>